

Kampen mot Eurokrisen

En kronologisk oversikt

Siden finanskrisen 2009 har politikerne forsøkt å stabilisere den økonomiske situasjonen i Europa. De fleste politikere og økonomer mener, at på tross for alle garantier, krediter og løfter så fortsetter situasjonen og tilspisse seg. Gjør den det? Eller har vi unngått en ny finanskrisen og satt i gang en prosess som vil føre til at gjeldsutsatte land på sikt vil bedre konkurransekraften og unngå konkurs?

En kronologisk oversikt gjenspeiler en skrittvis prosess hvor eurolandene løpende diskuterer, utreder, legger fram forslag til løsninger, oppnår konsensus og implementerer tiltak.

Oktober 2009: I Hellas vinner opposisjonen, sosialistene, parlamentsvalget. Giorgos Papandreou blir statsminister. Den nye regjeringen reviderer gjeldstallene. Underskuddet som tidligere var 6 prosent blir justert til 12,5 prosent av bruttonasjonalproduktet (BNP). Ved slutten av året viser underskuddet seg å være på 15,4 prosent. Tiltroen til økonomien i Hellas synker. Rating agenturene nedgraderer landet. Spekulasjoner om en konkurs begynner. Spania, Portugal og Irland er også smittet av ubalanse i økonomien.

Februar 2010: EU toppmøte beslutter å gi Hellas politisk støtte, men ingen finansiell bistand. Markedene reagerer med usikkerhet.

Mars 2010: Lederne i Eurolandene blir enige om en redningsplan for Hellas.

23. april 2010: Hellas ber EU og det internasjonale valuta fond (IMF) om hjelp. Eurolandene er berett til å understøtte Hellas med 45 milliarder euro.

2. mai 2010: Hellas får en finansiell støtte på 110 mrd euro. 80 mrd. kommer fra Eurolandene og 16 mrd. kommer fra IMF. Aten må til gjengjeld forplikte seg til å innføre et spareprogram og redusere underskuddet til 3 prosent av BNP innen 2014. Det viser seg at forutsetningene er for optimistiske. Hellas styrer inn i en resesjon.

I den samme måneden blir EU landene enige om å spenne opp en redningsskjerm på 750 mrd. euro for i nødsfall å kunne understøtte utsatte euroland med kreditter. Men forhåpningen om å demme opp for gjeldskrisen går ikke i oppfyllelse.

21. november 2010: Irland ber som første land om hjelp fra redningsfondet. 28.

november bevilger EUs finansministere en hjelpepakke på 85 milliarder euro. Til gjengjeld må Irland oppfylle kravet om å gjennomføre et omfattende spareprogram.

25. mars 2011: EU toppmøtet blir enige om en pakt for å vinne over gjeldskrisen. Pakten omfatter et permanent redningsfond, en utvidelse av stabilitetspakten og en ny Euro-Pakt-Plus hvor regjeringssjefene forplikter seg til strukturreformer.

Mai 2011: EU forlager en ennå tøffere sparingskurs, men regjering og opposisjon er sterkt uenige. Hellas har bare penger frem til medio juli. Da truer en konkurs.

6. april 2011: Den portugisiske regjeringen beslutter å be EU om finansiell hjelp. Landet får kreditter på 78 mrd euro.

8. juni 2011: Troikaen fra EU kommisjonen, Europeiske sentralbank (ECB) og IMF fastslår i sin beretning at Hellas ikke klarer seg uten et nytt og forsterket spareprogram.

29. juli 2011: Parlamentet i Hellas stemmer for spareprogrammet til regjeringen. Dermed er veien åpen for mer finansiell støtte. Foran parlamentet kommer det til gateslag mellom demonstranter og politi. Grekerne aksepterer ikke stadig nye nedskjæringer og skatteøkninger.

2. juli 2011: Eurosonens finansministere frigir den neste del utbetalingen. Det er behov for penger medio juli. Den finansielle støtten summere seg nå opp til 65 mrd. euro.

8. juli 2011: I Italia utvikler det seg en gjeldskrise. Risikopåslagene for statsobligasjoner øker. Det som utløser kriseforståelsen er korrupsjonsryktene rundt Italias finansminister Giulio Tremonti.

21. juli 2011: På toppmøtet ble eurolandene enige om en ny hjelpepakke til Hellas. Hellas skal få 109 mrd euro. Beslutningen innebærer at også private involveres for å gi EFSF større handlingsrom.

4. august 2011: Den europeiske sentralbank kunngjør at den igjen vil kjøpe statsobligasjoner fra Hellas, Irland og Portugal. Noen dager senere involveres også Italia og Spania i programmet.

10. august 2011: Frankrike forplikter seg til ytterligere spareprogrammer i et forsøk på å unngå tvil om sin kredittverdighet. Rykter om at Frankrike kan miste sin AAA rating holder seg hardnakket og påvirker de franske bankene. Aksjeverdien til Société Générale faller med 20%.

16. august 2011: Merkel og Sarkozy møtes i Paris og bekrefter planene om en transaksjonsskatt på finansielle tjenester og en felles "økonomisk regjering" for Eurosonen. I tillegg skal hvert enkelt land innføre gjeldsforpliktelser som en del av landets grunnlov.

En felles låneforpliktelse for Eurolandene, de såkalte Euro-bonds, setter Merkel seg i mot. I dagene før møtet ble dette tema heftig diskutert.

2. oktober 2011: Regjeringen i Hellas må innrømme at landet ikke når de målene som det var enighet om.

26. oktober 2011: Etter lange forhandlinger blir lederne i Eurosonen enige om en mer omfangsrik pakke til bekjempelse av gjeldskrisen. De private kreditorene skal "frivillig" kutte 50 prosent av fordringene. Bankene blir rekapitalisert og EU's stabiliseringsfond (EFSF) økt til 1000 mrd. euro. Børsene reagerer med begeistring.

Selve kjernen i topp møtet denne weekenden skal legge grunnlag for utredninger, politiske forankring og konsensus:

1. En løsning for Hellas
2. Støtteordning til og rekapitalisering av bankene
3. Utvidelse av redningspakken
4. Økonomisk og finanspolitisk koordinering
5. Avtale endringer som omfatter innføring av stabiliseringskriterier og sanksjonsmekanismer.

Disse punktene kommer til å prege den politiske debatten gjennom resten av året.

31. oktober 2011: Statsministeren i Hellas Papandreou sjokkerer Eurosonen. Han vil holde en folkeavstemming hvor det skal stemmes over sparetiltakene. Markedene reagerer med panikk og de andre landene i EU blir opprørt.

3. november trekker Papandreou, etter massivt påtrykk, forlaget tilbake.

November 2011: Italia merker konsekvensene av gjeldskrisen. Rentene for statslån passerer terskelen på 7 prosent. Spania må betale stadig høyere renter på sine lån. Investorene mistror også andre land i kjernen av Europa, som Belgia, Østerrike og Frankrike. Refinansierings kostnadene stiger. Stadig flere økonomer og politikere forlanger at ECB gir opp sin forsiktige linje og kjøper opp statsobligasjoner i stor stil. Den tyske regjering og ECB er imot. I mellomtiden kommer det til flere regeringsskifter. I Hellas blir Lucas Papademos ny statsminister. I Italia trer Silvio Berlusconi tilbake. Hans etterfølger blir Mario Monti. I Spania taper sosialistene og statsminister José Luis Rodríguez Zapatero valget. De konservative og Mariano Rajoy vinner.

8/9. desember 2011: EU landene møtes til nok et krisemøte. Merkel for gjennomslag for strengere husholdningsregler og skjerpet kontroll. Bare Storbritannia er i mot.

21. desember 2011: I en enestående aksjon kan de europeiske bankene dekke seg inn med lån i tre år hos ECB. Bankene benytter seg i stor stil av dette tilbudet og låner nesten 500 milliarder euro. Med dette tiltaket vil ECB stabilisere situasjonen i banksystemet. Situasjonen hadde tilspisset seg fordi bankene sluttet å låne penger. Utenom dette håper ECB at bankene ville kjøper mer stats-obligasjoner for pengene. Noe de også gjør på de første auksjonene i Italia og Spania i 2012. Rentene på lånene synker.

13. januar 2012: Standard & Poor nedgraderer plutselig kreditt-ratingen i ni Euroland. Frankrike og Østerrike mister top-ratingen på trippel A. Markedene virker tilsynelatende uberørt.

30. januar 2012: På toppmøtet i Brüssel sier 25 av 27 Euro land ja til Merkel's finanspakt. Samtidig ble det enighet om betingelsene for opprettelse av det permanente krisefondet European Stability Mechanism (ESM) som skal starte opp 1. juli.

Bankene ønsker seg ytterligere 500 mrd. euro fra ECB i slutten av februar.

Proessen virker mer strukturert enn det media gi inntrykk av. Det ser ut til at utfordringene finner sine løsninger etter hvert.

En av hovedutfordringene nå er å skaffe tilveie nok midler til å stabilisere finanssektoren og unngå en likviditets- og finanskrise.

Jan Th. Johansen
1. februar 2011

Les mer om Eurokrisen på <http://www.bedriftsradgivning.org>